

PUZZLE OBSERWACJA - W MUZEUM

„Każde dziecko jest artystą. Problem w tym, jak pozostać artystą, kiedy dorośniemy.”

Pablo Picasso

Wyberzmy się na spacer śladami 40
arcydzieł historii sztuki – zilustrowanych
przez Alicję Baladan i opisanych przez
Marie Simon.

Wyzwanie obserwacyjne:

Zawartość: 60 żetonów

Ułóż puzzle i umieść je przed sobą. Potasuj żetony (obrazkami do dołu) i połóż je obok puzzli. Odwróć jeden żeton: przedstawia on element, który należy odnaleźć na ilustracji.

Przyjrzyj się puzzlom i po odnalezieniu wskazanego elementu połóż żeton na pasującym do niego obrazie. W razie pomyłki zdejmij żeton i połóż go z powrotem obrazkiem do dołu. Gra kończy się, gdy wszystkie żetony zostaną poprawnie umieszczone na puzzlach.

p.8
Niebieski hipopotam z Teb

p.9
Fresk Damy w niebieskim

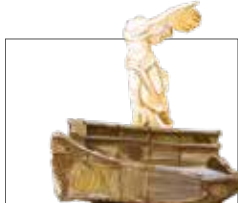
p.10
Scena polowania na ptaki na bagnach

p.11
Sarkofag Tutenchamona

p.12
Fryz Partenonu

p.13
Nike z Samotraki

p.14
Tkanina z Bayeux

p.15
Święty Jerzy i smok

p.16
Portret młodej kobiety

p.17
Mona Lisa

p.18-19
Kuszenie świętego Antoniego

p.20
Ogród rozkoszy ziemskich

p.21
Wiosna

p.22
Głowa Meduzy

p.23
Infantka Małgorzata Teresa w różowej sukience

p.24
Dziewczyna z perłą

p.25
Pierrot

p.26
Wielka Odaliska

p.27
Balkon

p.28
Impresja, wschód słońca

p.29
Miska z owocami, szkło i jabłko

p.30
Pole pszenicy z cyprysami

p.31
Mała czternastoletnia tancerka

p.32
Cyrk

p.33
Radość

p.34
Krzyk

p.35
Biały kot

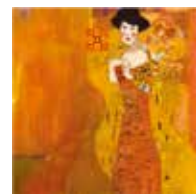
p.36
Henri Matisse

p.37
Gracze futbolu

p.38
Kozacy

p.
Portret Adeli

40
Głowa Kobiety

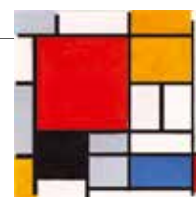
p.41
Głowa Dada

p.42
Arlekin z gitarą

p.43
Niedźwiedź polarny

p.44
Kompozycja z dużą czerwoną płaszczyzną, żółcią, czernią, szarością i błękitem

p.45
Senecio

p.46
Wieża Eiffla

p.47
Rama

Błękitny hipopotam z Teb,
1875–1680 p.n.e., Luwr, Paryż

Egipcjanie byli pierwszymi artystami starożytności. Tego niewielkiego hipopotama uformowano z błękitnego fajansu egipskiego 4000 lat temu. Na jego ciele namalowano liście lotosu, tak jakby zwierzę kąpało się w Nilu.

Fresk „Damy w niebieskim”,
ok. 1500 r. p.n.e., Muzeum w Heraklionie, Kreta

W starożytnej Grecji ściany domów ozdabiano malowidłami. Te trzy damy z pałacu króla Minosa wyglądają jak trojaczki. Są pełne elegancji; mają falowane włosy, a ich fryzury zdobią klejnoty. Poruszają się z gracją, z uniesionymi dłońmi. Być może tańczą podczas jakiegoś przyjęcia?

Scena polowania na ptaki na bagnach

ok. 1350 r. p.n.e., Muzeum Brytyjskie, Londyn

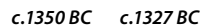
Egipcjanie uwieczniali sceny ze swojego życia na ścianach grobowców, aby zmarli mogli kontynuować swoje zajęcia w zaświatach; tutaj widzimy Nebamona polującego z pokładu łodzi typu piroga. Przestrzegano ścisłych zasad przedstawiania postaci i przedmiotów, tak aby każdy element był łatwy do rozpoznania. Zwierzęta malowano zawsze z profilu, kwiaty – od przodu, natomiast w przypadku ludzi stosowano mieszany sposób ujęcia: tułów i ramiona ukazywano od przodu, a ręce, nogi i twarz – z profilu, przy czym oko rysowano w pełnym widoku (en face).

Sarkofag Tutanchamona,

ok. 1327 r. p.n.e., Muzeum Egipskie w Kairze

Egipskie sarkofagi pasowały do siebie niczym rosyjskie matryoszki. W najmniejszym z nich spoczywała mumia, której ciało owinięto w pasy materiału. Sarkofag Tutanchamona wykonano z litego złota, a faraon ma na głowie swoje charakterystyczne nakrycie – pasiaste nemes z wizerunkiem kobry pośrodku.

05

Fragment fryzu Partenonu, ok. 440 r. p.n.e.,
Muzeum Brytyjskie, Londyn

Grecy byli znakomitymi rzeźbiarzami, a najslawniejszym z nich był Fidiasz. Zaprojektował on fryz o długości 160 metrów dla ateńskiego Partenonu. Zastosował technikę płaskorzeźby, wykuwając postacie w bloku marmuru bez ich całkowitego oddzielania od tła. Na tym fragmencie mężczyźni, kobiety i chłopiec biorą udział w uroczystym pochodzie na cześć bogini Ateny; rzeźba jest tak niezwykła, że postacie zdają się być w ruchu.

Nike z Samotraki,
200–175 r. p.n.e., Luwr, Paryż

Rzeźbiąc idealnie proporcjonalne, muskularne i harmonijne ciała, Grecy stworzyli wzorzec, który inspiruje artystów od czasów starożytnych aż po dzień dzisiejszy. Ta uskrzydłona postać kobieca symbolizuje zwycięstwo. Umieszczono ją na szczycie klifu na wyspie Samotraka; dodawała ona odwagi żeglarzom.

06

c.440 BC

200-175 BC

07

08

Tkanina z Bayeux,

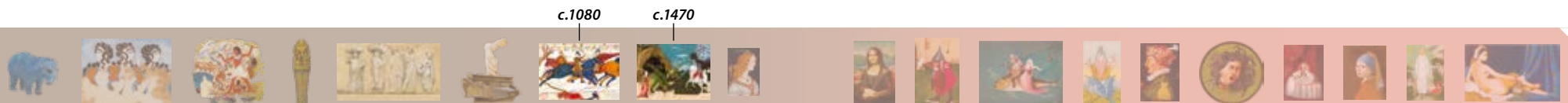
ok. 1080 r., Muzeum Tkaniny z Bayeux, Bayeux

W średniowieczu artyści przedstawili historię podboju Anglii przez Wilhelma Zdobywcę na wielkim, mierzącym 70 metrów płótnie. Widnieją na nim łodzie wikingów, sceny bitewne, rycerze oraz napisy w języku łacińskim. Całość wyhaftowano kolorowymi nićmi wełnianymi; to pierwszy w historii komiks.

"Święty Jerzy i smok", Paolo Uccello,

ok. 1470 r., National Gallery, Londyn

W okresie renesansu włoscy artyści dążyli do oddania przestrzeni. Uccello wykorzystał „punkty zbiegu”: dwie wyobrażone linie biegnące wzdłuż krawędzi trawnika zbiegają się w niewielkim krajobrazie widocznym w tle. Smoka oraz konia świętego Jerzego namalował w ujęciu trzy czwarte, skracając tym samym odległość między głową a ogonem. Zabiegi te tworzą iluzję głębi. To właśnie jest perspektywa. Zrewolucjonizowała ona malarstwo.

"Portret młodej kobiety", Sandro Botticelli,
1480–1485, Muzeum Städel, Frankfurt nad Menem

Kolejnym osiągnięciem renesansu był portret. Księżę zakochany w kobiecie, którą uważano za najpiękniejszą mieszkankę Florencji, zlecił Botticellemu namalowanie jej wizerunku. Malarz z wielką starannością oddał wszelkie szczegóły. Być może ukazał ją piękniejszą, niż była w rzeczywistości?

"Mona Lisa", Leonardo da Vinci,
1503–1519, Luwr, Paryż

Mona Lisa to najśłynniejszy obraz na świecie; każdego dnia do Luwru przybywa od 20 000 do 30 000 zwiedzających, by odkryć jego tajemnicę. Co oznacza jej uśmiech? Czy postać na obrazie naprawdę śledzi nas wzrokiem, gdy przemieszczamy się przed płótnem? Leonardo da Vinci rozmył kontury – ta technika malarska nosi nazwę „sfumato”; dzięki niej sylwetka nie wydaje się płaska, a Mona Lisa wygląda jak prawdziwa osoba. Oto sekret!

11

Fragment obrazu "Kuszenie świętego Antoniego" Hieronima Boscha

ok. 1500 r., Narodowe Muzeum Sztuki Dawnej w Lizbonie

Bosch malował fantastyczny świat zamieszany przez szaleńców, potwory i dziwaczne stworzenia. Cechowała go bujna wyobraźnia. Oto fragment jednego z jego wielkich obrazów o tematyce religijnej. Ptak ten ma na głowie lejek, bardzo długie uszy i łyżwy, a w dziobie niesie nadziany list.

Fragment obrazu "Kuszenie świętego Antoniego" Hieronima Boscha

(ok. 1500 r., Narodowe Muzeum Sztuki Dawnej w Lizbonie).

Wysoko na niebie unosi się ryba. Na jej grzbiecie siedzą mężczyzna o brzuchu okrągłym niczym jajko oraz dama ubrana na różowo. Dzięki temu, że technika malarstwa olejnego została wówczas udoskonalona, Bosch mógł z wielką precyzją malować najdrobniejsze szczegóły.

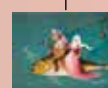
12

c.1500

c.1500

13

Fragment obrazu "Ogród rozkoszy ziemskich" Hieronima Boscha
1504, Muzeum Prado w Madrycie

Ten niezwykły pałac znajduje się w wyimaginowanym ogrodzie pełnym jezior i rzek, gigantycznych truskawek i jeżyn oraz przedziwnych stworzeń. Bosch miał tysiące pomysłów. Żaden inny malarz renesansowy nie tworzył tak jak on.

"Wiosna", Giuseppe Arcimboldo,
1573, Luwr, Paryż

Arcimboldo wpadł na znakomity pomysł: do tworzenia portretów wykorzystywał sezonowe kwiaty, owoce i warzywa. „Wiosna” składa się z 80 różnych kwiatów. Gdy się oddalasz, niczym za dotknięciem czarodziejskiej różdżki, wyłania się z nich twarz. Technika ta nosi nazwę "trompe-l'œil".

14

1504

1573

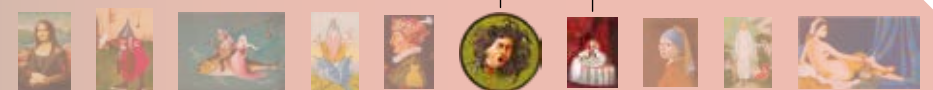
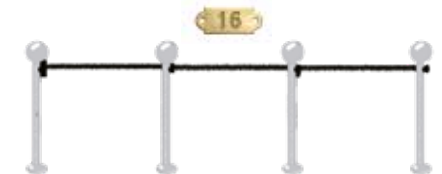
"Głowa meduzy", Caravaggio, 1597–1598, Galeria Uffizi, Florencja

W mitologii przerażająca Meduza ma moc zamieniania w posąg każdego, kto spojrzy jej w oczy. Perseusz podaje jej tarczę działającą jak lustro. Widząc swoje odbicie, Meduza wpada we własną pułapkę; bohater może wtedy odciąć jej głowę mieczem. Meduza krwawi, a węże tworzące jej włosy wciąż się poruszają – to robi ogromne wrażenie!

"Infantka Małgorzata Teresa", Diego Velázquez, ok. 1660 r., Muzeum Prado, Madryt

Ta dziewczynka jest niezwykle grzeczna. Jej rodzicami są król i królowa Hiszpanii. Diego Velázquez uwiecznił ją już wcześniej na innym słynnym obrazie – "Panny dworskie" ("Las Meninas"). Tutaj infantka Małgorzata ma 9 lat. W swojej książęcej sukni nie może ani się poruszać, ani biegać.

17

"Dziewczyna z perłą", Johannes Vermeer,
1665, Mauritshuis, Haga

Vermeer jest jednym z najsłynniejszych holenderskich malarzy. Nazywa się go „mistrzem światła”, ponieważ tworzy na swoich obrazach łagodną, tajemniczą atmosferę. Młoda dziewczyna ma na głowie niebiesko-żółty turban – w barwach szczególnie lubianych przez artystę. Światło tworzy biały refleks na jej kolczyku. Z obrazu emanuje głęboka cisza.

"Pierrot", Jean-Antoine Watteau,
1718–1719, Luwr, Paryż

Pierrot jest bardzo wysoki – mierzy 1,80 metra. Wygląda, jakby znajdował się na scenie. W tle widać za nim innych aktorów oraz osła; ich głowy sięgają zaledwie jego kolan. Pierrot dominuje w całej przestrzeni; w swoim białym stroju wygląda na łagodnego i zamyślonego. Gdy się w niego wpatrujesz, masz wrażenie, że zaraz wyjdzie z obrazu.

18

1665 1718-1719

19

"Wielka odaliska", Jean-Auguste-Dominique Ingres,
1814, Luwr, Paryż

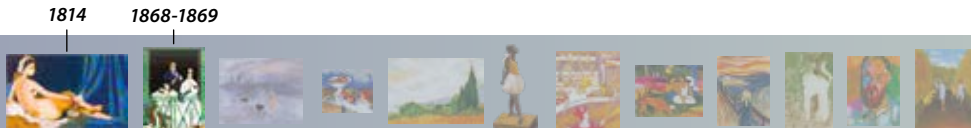
Ingres uwielbiał linię; namalował nagą kobietę ukazaną od tyłu, która spogląda na nas kątem oka. Ten mistrz celowo wydłużył jej plecy, pragnąc, by była doskonała niczym bogini z czasów antycznych. Dzięki biżuterii, turbanowi i wachlarzowi z pawich piór przypomina królową z pałacu rodem z „Baśni z tysiąca i jednej nocy”.

"Balkon", Édouard Manet,
1868–1869, Musée d'Orsay, Paryż

Manet nie chciał już malować obrazów przedstawiających historie z przeszłości czy z odległych krajów. Ukazywał współczesne życie paryżan – ich stroje i otoczenie. Na tym balkonie troje pozujących przyjaciół nie robi nic szczególnego. Widać ślady pędzla, a artysta zastosował wyraziste barwy i silne kontrasty. W tamtym czasie było to bardzo szokujące.

20

„Impresja, wschód słońca”, Claude Monet,

1872, Musée Marmottan Monet, Paryż

Gdy obraz ten zaprezentowano po raz pierwszy w 1874 roku, wielu ludzi wyśmiewało Moneta. Ich zdaniem malował on jak dziecko, a płótno wyglądało na niedokończone. Jednakże udało mu się uchwycić światło zmieniające się wraz ze wschodem słońca. Jego spojrzenie na krajobraz dało nazwę impresjonistom – najsłynniejszym malarzom świata.

21

1872

1879-1882

"Miska z owocami, szkło i jabłka", Paul Cézanne,

1879–1882, kolekcja prywatna

Martwa natura to obraz skomponowany z przedmiotów. Cézanne budował kształty kolorem, ponieważ dla niego rysunek i kolor stanowiły jedność. Jego jabłka przypominają zwarte kule, nawet materiał wydaje się ciężki. W przeciwieństwie do impresjonistów, Cézanne nie chciał utrwać tego, co miało zniknąć. Jego nowatorski styl malowania wywarł wpływ na artystów, którzy później stworzyli kubizm. Nazywa się go „ojcem sztuki nowoczesnej”.

22

23

„Pole pszenicy z cyprysami”, Vincent van Gogh, 1889,
National Gallery, Londyn

Van Gogh malował emocjami; nie bał się nakładać grubej warstwy farby i używać intensywnych barw, lubił też faliste linie. Patrząc na to pole pszenicy, można poczuć ciepło słońca, dostrzec wiatr poruszający drzewami i tańczące chmury. Van Gogh był geniuszem, jednak za jego czasów nikt go nie rozumiał.

„Mała czternastoletnia tancerka”, Edgar Degas,
ok. 1881 r., Musée d’Orsay, Paryż

Degas często rysował i malował tancerki baletowe. Aby jeszcze bardziej zbliżyć się do rzeczywistości, stworzył rzeźbę młodej baletnicy, ubrał ją w prawdziwą spódniczkę (tutu) i dodał kokardę we włosach. Była to jedyna rzeźba, jaką kiedykolwiek wystawił, ponieważ Degas był przede wszystkim malarzem.

24

"Cyrk", Georges Seurat, 1890–1891, Musée d'Orsay, Paryż

Choć tego nie widać, ten obraz składa się z tysięcy drobnych kropek. Seurat chciał połączyć naukę ze sztuką. Zamiast mieszać kolory na paletce, rozbijał je na małe kropki i umieszczał je obok siebie. To oko widza decyduje o postrzeganej barwie: na przykład żółć sąsiadująca z czerwienią daje wrażenie pomarańczu. Jego wynalazek zyskał miano puentylizmu.

1890-1891 1892

„Radość”, Paul Gauguin, 1892, Musée d'Orsay, Paryż.

Gauguin był podróżnikiem. Po przybyciu na Tahiti nie malował tego, co widział, lecz przekształcał rzeczywistość. Nakładał ciepłe barwy płasko, dużymi plamami, a także je obrysowywał. Całość przypomina sen.

27

„Krzyk”, Edvard Munch,
1893, Muzeum Narodowe w Oslo

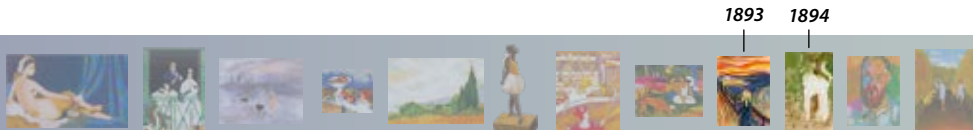
Twarz postaci jest wykrzywiona. Wygląda ona na śmiertelnie przerażoną. Dlaczego zasłania uszy? Munch chciał ukazać ludzkie emocje za pomocą koloru i linii. Nazywa się to ekspresjonizmem.

28

"Biały kot", Pierre Bonnard,
1894, Musée d'Orsay, Paryż

Bonnard i jego przyjaciele z grupy nabistów odnowili malarstwo, czerpiąc inspirację z japońskich drzeworytów. Bonnard lubił przekształcać rzeczywistość: jego kot o niezwykle długich łapach wygina grzbiet i unosi ogon niczym znak zapytania.

XX wiek / fowizm

29

"Henri Matisse", André Derain,
1905, Tate Liverpool

Latem 1905 roku Derain i Matisse namalowali swoje portrety, używając żywych barw bez ich mieszania. Nie ma tu tradycyjnego cieniowania: twarz Matisse'a jest wielobarwna, a cień – niebieski! Gdy publiczność zobaczyła te obrazy, była tak zszokowana, że nazwała artystów „fauves”, co oznacza „dzikie zwierzęta”. Ten nowy styl malarski nazwano fowizmem.

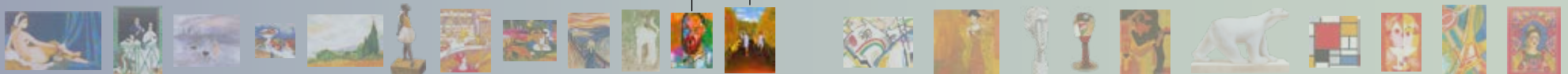
XX wiek / sztuka naiwna

30

"Gracze futbolu", Henri Rousseau,
1908, Muzeum Guggenheima, Nowy Jork

Rousseau miał duszę dziecka; uczył się malować samodzielnie i stworzył styl pełen fantazji. Przedstawieni przez niego wężacy mężczyźni w koszulkach w paski grają w rugby. Pierwszy mecz „futbolu-rugby” – jak wówczas nazywano tę dyscyplinę – pomiędzy Francją, a Anglią odbył się w Paryżu w tym samym roku, w którym artysta namalował ten obraz.

31

Kozacy, Wasilij Kandinsky,
1910–1911, Tate Modern, Londyn

Kandinsky jest ojcem sztuki abstrakcyjnej. Jego obraz nosi tytuł „Kozacy”, jednak odnalezienie na nim rosyjskich jeźdźców jest trudne: pośród pociągnięć pędzla, barw i tęczy nie sposób już niczego konkretnego dostrzec. Według Kandinsky’ego obrazu należy słuchać tak, jak słucha się muzyki.

32

Portret Adeli Bloch-Bauer I, Gustav Klimt,
1903–1907, Neue Galerie, Nowy Jork

Klimt pokrywa swój obraz złotem niczym w średniowieczu. Błada twarz i dłonie Adeli wyłaniają się z drogocennej, złożonej oprawy. Artysta czerpał inspirację ze starożytnych mozaik, by uczynić z Adeli współczesną cesarzową.

Głowa kobiety, Amedeo Modigliani,
ok. 1911–1912, National Gallery of Art, Waszyngton

Modigliani inspirował się afrykańskimi maskami. Rzeźbił proste, łagodne formy: owal głowy z migdałowatymi oczami oraz bardzo długi trójkąt nosa. Choć zmienił proporcje, postać kobiety jest wyraźnie rozpoznawalna. Jej twarz jest spokojna i piękna.

"Głowa Dada", Sophie Taeuber-Arp,
1920, Centre Pompidou, Paryż

Dadaizm był ruchem artystycznym, który z humorem łamał wszelkie zasady. Na tej niezwyklej głowie nie ma już ust ani oczu – pozostały jedynie nos i kolory. Sophie Taeuber-Arp przekształciła drewniany przedmiot służący do eksponowania nakryć głowy.

35

"Arlekin z gitarą", Juan Gris,
1919, Centre Pompidou, Paryż

Arlekin i jego gitara wyglądają jak kawałki papieru wycięte i ponownie ze sobą sklejone. Juan Gris był malarzem kubistycznym. Kubizm, zapoczątkowany przez Picassa, rozkłada przedstawiany obiekt na geometryczne kształty i łączy różne punkty widzenia. Artyści zmienili sposób ukazywania świata, ponieważ fotografia pokazywała go już takim, jakim był w rzeczywistości.

"Niedźwiedź polarny", François Pompon,
1922–1933, Musée d'Orsay, Paryż

Pompon rzeźbił zwierzęta. Obserwował je w ogrodzie zoologicznym Jardin des Plantes w Paryżu. Jego niedźwiedź polarny ma 2 metry długości. Rzeźba jest stylizowana, co oznacza, że artysta pominął szczegóły i uprościł formę. Mimo to niedźwiedź wygląda jak żywy.

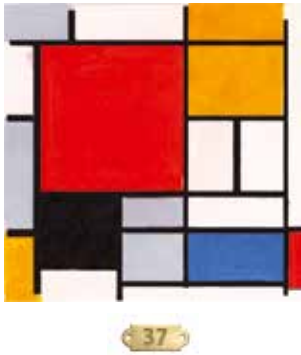

36

1919

1922-1933

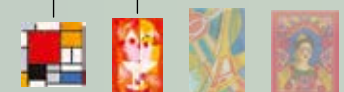
"Kompozycja z dużą czerwoną płaszczyzną, żółcią, czernią, szarością i błękitem", Piet Mondrian,
1921, Muzeum Sztuki w Hadze

Według Mondriana sztuka nie powinna już naśladować rzeczywistości, lecz wyrażać ideę. Komponował swoje obrazy, wykorzystując żółte, czerwone i niebieskie kwadraty oraz prostokąty (barwy podstawowe) ujęte w czarne linie poziome i pionowe. Choć jego obrazy mogą wydawać się do siebie podobne, każdy z nich jest inny.

"Senecio", Paul Klee,
1922, Kunstmuseum, Bazylea.

Paul Klee lubił malować jak dziecko i dawał pełną swobodę swojej wyobraźni. Jego postać ma oczy w formie dwóch czerwonych kulek, trójkątną powiekę i jedną brew, a zamiast nosa – kolorowe kwadraty i prostokąty.

39

"Wieża Eiffla", Robert Delaunay,
1926, Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Paryż

Robert Delaunay chciał malować wszystko, co w jego czasach było nowoczesne – na przykład samoloty czy wieżę Eiffla. Tak bardzo uwielbiał „Żelazną Damę”, że namalował aż 30 obrazów przedstawiających tę budowlę! Na tym płótnie ukazał ją z perspektywy samolotu. Przekręcił płaszczyznę podłoża do pionu i umieścił na niej wielkie, kolorowe koła. Wszystko wiruje... Mamy wrażenie, jakbyśmy lecieli!

„Rama”, Frida Kahlo,
1938, Centre Pompidou, Paryż

Sztuka ocaliła Fridę Kahlo; zaczęła ona malować, ponieważ często musiała leżeć. Stworzyła wiele autoportretów. Można ją rozpoznać po brwiach, które łączą się niczym skrzydła jaskółki. Tutaj otoczyła swoją twarz ramą z kwiatów i ptaków, namalowaną przez rzemieślnika w hołdzie dla jej ojczyzny – Meksyku.

40

Djeco
3, rue des Grands Augustins
75006 Paris - France
www.djeco.com